

Veletrh Úspěch pro každého žáka 2022

26.-27. 5. 2022

1. den: La Fabrika, Komunardů 1001/30, Praha 7

2. den: ZŠ Lyčkovo náměstí 460/6, Praha 8

KDYŽ SE RÁNO TĚŠÍM

WELLBEING, ČLENĚNÍ
A MOŽNOSTI REALIZACE
V ČESKÝCH ŠKOLÁCH

MGR. FRANTIŠEK HALADA, MBA

„KDYŽ SE RÁNO TĚŠÍM“

TĚŠÍM SE
DO ŠKOLY

<https://www.youtube.com/watch?v=jL28pfd-ugo>

CHCEME ZLEPŠIT SITUACI VE ŠKOLÁCH?

- Ano, vždyť to přeci tak děláme...
- Snažíme se, aby do naší školy opravdu všichni chodili rádi a hledáme nové cesty.
- Přemýšlíme o tom, jak situaci ve škole zlepšit

a nechceme nic nařizovat!!!

- Co se zase vymýšlí nového? Ve škole se přeci musí hlavně učit...
- Děti jsou nevychované, tak je nutná pevná ruka...

KDYŽ SE RÁNO TĚŠÍM

A N E B

WELLBEING

Wellbeing je stav, ve kterém můžeme v podporujícím a podnětném prostředí plně rozvíjet **svůj fyzický, emocionální, sociální, kognitivní, a duchovní potenciál** a žít spolu s ostatními plnohodnotný a spokojený život.

WELLBEING JAKO DŮLEŽITÉ TÉMA

OBLASTI WELLBEINGU

Fyzický:	zdraví, životní styl, bezpečí, prostředí
Emocionální:	pozitivní emoce, seberegulace, důvěra, sebedů
Sociální:	sounáležitost, vztahy, komunikace, empatie
Kognitivní:	motivace, zpracování informací, kritické myšlení, schopnost řešit problémy, vytrvalost
Duchovní:	hodnoty a etika, smysl života

Animační video: <https://www.youtube.com/watch?v=urug-OpmdPc>

WELLBEING JAKO DŮLEŽITÉ TÉMA

Z výzkumů a citace PhDr. Lenky Felcmanové:

- syndrom vyhoření učitelů (každý 5.), což působí negativně na kvalitu výuky
- šikana žáků ve škole (cca 30%)
- nespokojenost a obavy žáků ve škole (7%)
- prudce stoupá počet žáků s vývojovými poruchami chování

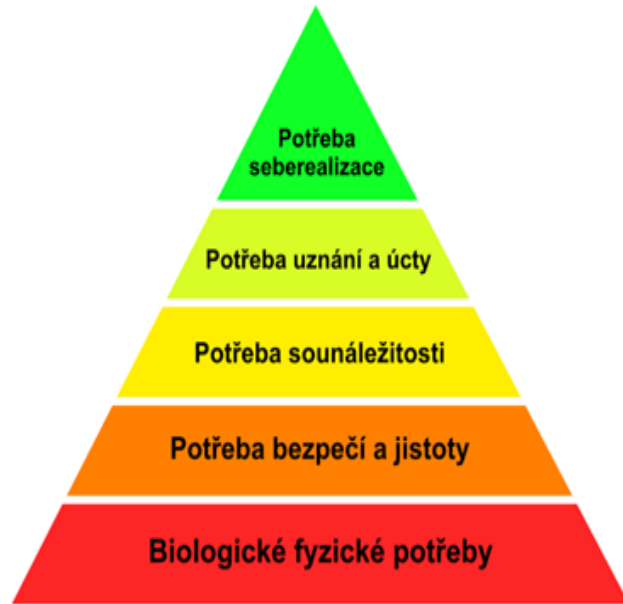
„Ve školách, kde panují dobré vztahy mezi žáky navzájem a s učiteli, **vykazují žáci vyšší celkovou životní spokojenost a odráží se to pozitivně i v jejich vzdělávacích výsledcích. Wellbeing a učení jsou totiž spojené nádoby** - bez něho žáci nemohou dosahovat maxima svého vzdělávacího potenciálu. Zjednodušeně řečeno: podpora wellbeingu žáků se pozitivně promítne do jejich vzdělávacích výsledků a naopak.“

WELLBEING JAKO DŮLEŽITÉ TÉMA

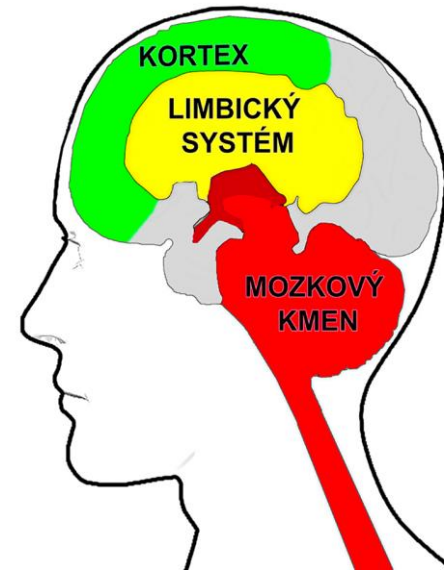
Výsledky průzkumu STEM na téma **Wellbeing ve vzdělávání** (konec srpna 2021)

- ❑ Výzkum v rámci Partnerství 2030+ zjišťoval postoj ředitelů a ředitelek základních škol k wellbeingu a mapoval, na co školy při vytváření podmínek pro wellbeing žáků i učitelů kladou důraz a v čem by potřebovaly podpořit zvenku.
- ❑ Polovina oslovených ředitelů a ředitelek škol se s pojmem wellbeing zatím nikdy nesetkala, častěji jde o vedení menších škol (do 150 žáků). Naprostá většina oslovených ředitelů ale považuje principy, na kterých tento pojem staví, za “zásadní pro dosahování dobrých vzdělávacích výsledků.
- ❑ Méně pozitivní je přesvědčení 57 % oslovených ředitelů, že podpora wellbeingu nemůže zlepšit vzdělávací výsledky žáka, kterým chybí opora v rodině. Celá čtvrtina ředitelů je naopak přesvědčena, že podpora wellbeingu může vzdělávací výsledky těchto žáků zlepšit.
- ❑ Odkaz na výsledky šetření STEM:
https://partnerstvi2030.cz/wp/wp-content/uploads/2021/09/STEM_Wellbeing_ZS_SKAV_TK.pdf

PSYCHOLOGICKÉ POJETÍ VÝZNAMU WELLBEINGU

Reakce na stres

Mozkový kmen řídí systém reakce na stres a neustále vyhodnocuje veškeré signály přicházející z vnitřního prostředí těla i zvnějšku. Identifikuje možná ohrožení, na která reaguje aktivací systému reakce na stres, spouští obranné reakce (únik, útok, strnutí).

S rostoucí mírou aktivace systému reakce na stres **ztrácíme nejprve přístup k funkcím mozkové kůry.**

Při velkém rozrušení nemáme přístup ani k **limbickému systému**. V tomto stavu nám ke zklidnění nepomáhá ani emoční podpora od blízké osoby.

PSYCHOLOGICKÉ POJETÍ VÝZNAMU WELLBEINGU

Reakce na stres

Naše chování a dovednosti, jež jsme schopni uplatnit – vycházejí z našeho stavu spojeného s mírou aktivace systému reakce na stres.

Čím více jsme rozrušení, tím menší je naše schopnost se zklidnit a bezproblémově fungovat.

Stres a strach omezují naše kognitivní schopnosti, což se projevuje v našem chování, které se druhým může zdát jako nevhodné, neracionální nebo přímo hloupé....

Stres

nepředvídatelný

závažný

situace není pod kontrolou

dlouhotrvající

ZRANITELNOST

předvídatelný

mírný

situace je pod kontrolou

krátkodobý,
méně často opakovaný

ODOLNOST

PSYCHOLOGICKÉ POJETÍ VÝZNAMU WELLBEINGU

Náš stav určuje, jak fungujeme

STAV	Klid	Bdělost	Znepokojení	Strach	Zděšení
PULS	70-90	90-100	101-110	111-135	136-160
POJEM O ČASE	BUDOUCNOST	DNY/HODINY	HODINY/MINUTY	MINUTY/SEKUNDY	ZTRÁTA POJMU O ČASE
IQ	110-100	100-90	90-80	80-70	70-60
KOGNITIVNÍ SCHOPNOSTI	ABSTRAKTNÍ	KONKRÉTNÍ	EMOČNÍ	REAKTIVNÍ	REFLEXIVNÍ

Dr. B.D. Perry. Všechna práva vyhrazena. Copyright B.D. Perry, 2007-2019

PSYCHOLOGICKÉ POJETÍ VÝZNAMU WELLBEINGU

Náš stav určuje, jak fungujeme, aneb seberegulace

Díky (sebe)regulaci se **náš stav přizpůsobuje situaci, ve které se nacházíme**. Např.:

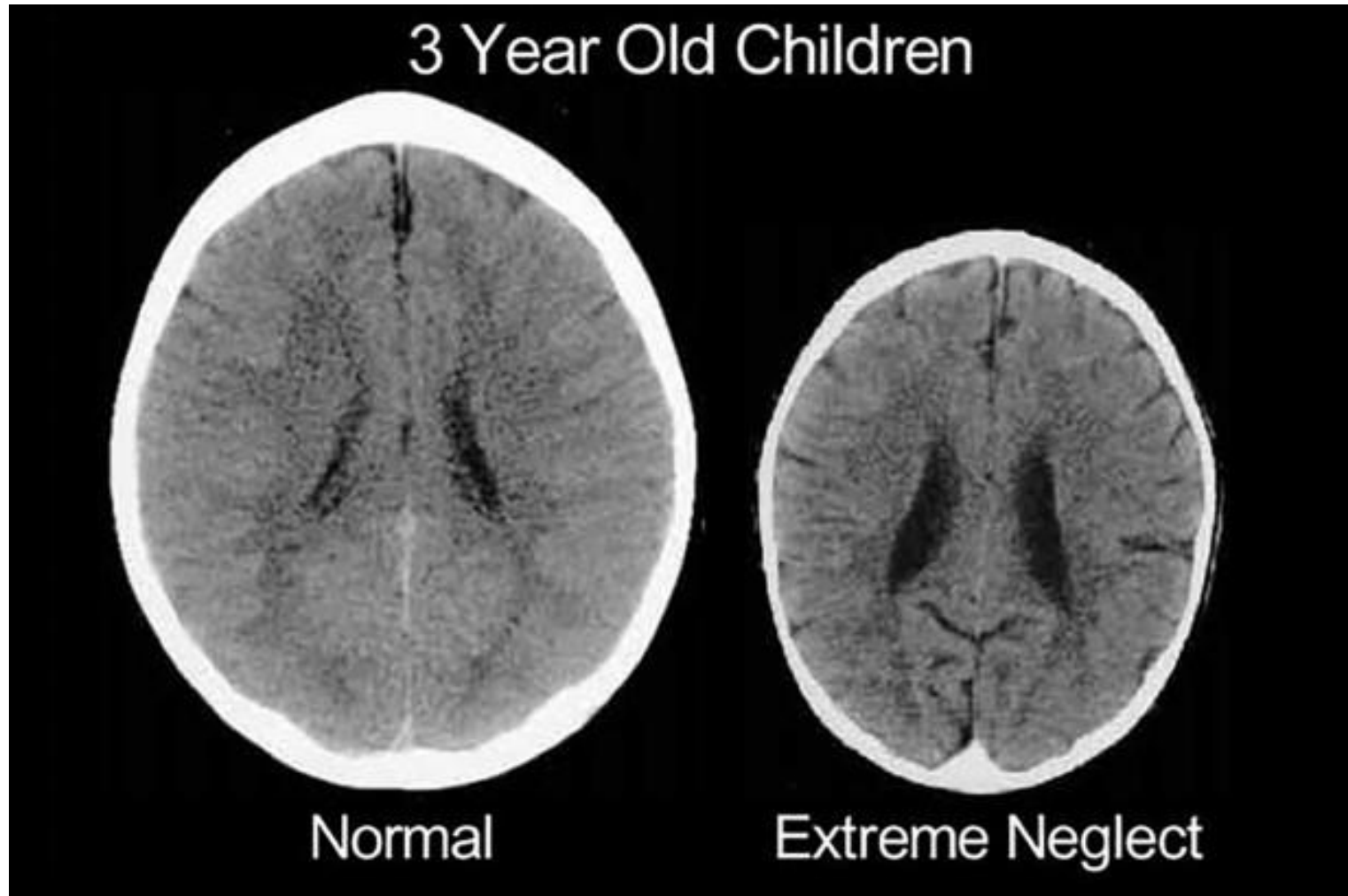
V neděli odpoledne v křesle s hrnkem čaje jsme **ve stavu klidu** (můžeme plánovat...)

Ve škole chceme po dětech **stav bdělosti** – mohou se naučit něco nového

Když se za námi žene divoké prase, reagujeme stavem **zděšení**, abychom přežili.

Člověk se nerodí se schopností seberegulace, až v průběhu dětství se naučí seberegulovat díky regulaci ze strany pečujících osob. K tomu, abychom se naučili sami sebe zvládat zdravým způsobem, **potřebujeme pečující osobu, která reaguje adekvátně na naše potřeby** (má k nám láskyplný, pečující vztah). Pokud taková osoba dítěti chybí, dítě se naučí na své potřeby reagovat samo, ale většinou špatně.

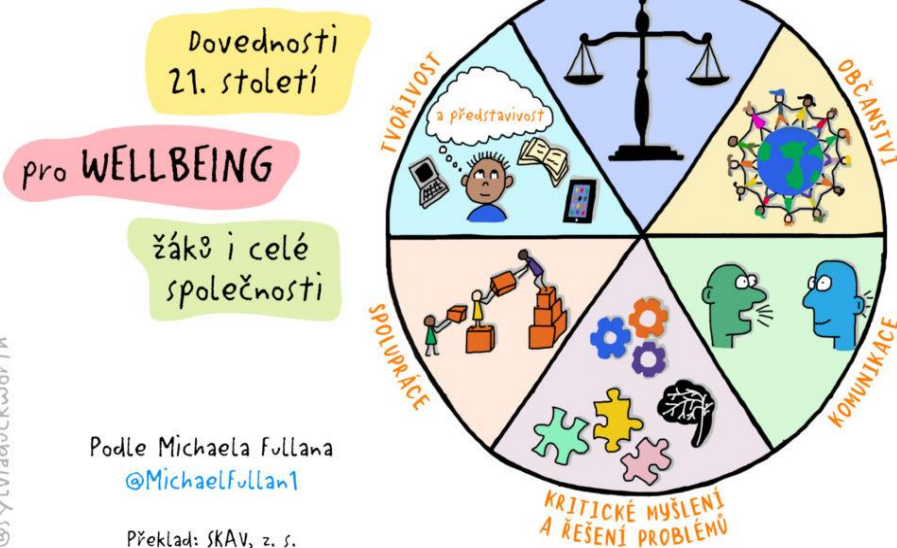
MOZEK NORMÁLNĚ A LÁSKYPLNĚ VYCHOVÁVANÉHO DÍTĚTE A MOZEK EXTRÉMNĚ ZANEDBANÉHO DÍTĚTE

ZAHRANIČNÍ ZKUŠENOSTI S WELLBEINGEM

Michael Fullan

6 GLOBÁLNÍCH KOMPETENCÍ (The 6 Cs)

6 globálních kompetencí: **rozvíjení charakteru, občanství, komunikace, kritické myšlení a řešení problémů, spolupráce, tvořivost.**

Michael Fullan je autorem mnoha celosvětově úspěšných knih o vzdělávání a jeho reformách. Z některých jeho myšlenek:

- změna ve vzdělávání přináší **nutnost vystoupit z konformní zóny**
- změna je **system po sobě jdoucích kroků** (ne tedy jednorázová)
- změna potřebuje **kvalitní a kvalifikované lidi** se sociálními a komunikačními dovednostmi – lídry změny
- změna by měla být vedena **shora i zdola** (komplexní spolupráce a diskuse se všemi aktéry změny)
- změna musí souznít **s potřebami terénu a konkrétních lidí**, proto je pak dlouhodobě udržitelná

VÝZNAM WELLBEINGU PRO HARMONICKÝ VÝVOJ DĚTÍ

Význam wellbeingu
pro harmonický
vývoj dětí

VZDĚLÁVACÍ PROSTŘEDÍ A WELLBEING

SPONTÁNNÍ UČENÍ

ZNALOSTI, DOVEDNOSTI,
HODNOTY A POSTOJE

PLNOHODNOTNÝ A SPOKOJENÝ ŽIVOT

SYSTÉMOVÝ PŘÍSTUP K WELLBEINGU

PODPORA

1. PODPORA Z CENTRA (MŠMT, ČŠI, NPI)
2. PODPORA VE ŠKOLÁCH
 má být uplatňován celoškolní přístup k podpoře WB žáků
 i pracovníků školy tak, aby zahrnoval:
 - uzpůsobení fyzického a sociálního prostředí školy a virtuálního učebního prostředí jejich základním potřebám
 - cílený rozvoj dovedností pro podporu vlastního wellbeingu a odolnosti vůči zátěži.

PLNOHODNOTNÝ A SPOKOJENÝ ŽIVOT

SYSTÉMOVÝ PŘÍSTUP K WELLBEINGU

Opatření podporující wellbeing jsou diferencovaná podle míry potřeb žáků a pracovníků školy do tří úrovní:

- opatření určená všem žákům a pracovníkům školy
- opatření určená žákům a pracovníkům školy vyžadujícím zvýšenou podporu
- opatření určená žákům a pracovníkům školy vyžadující zapojení externích partnerů (poskytovatelů psychosociálních a dalších služeb)

PLNOHODNOTNÝ A SPOKOJENÝ ŽIVOT

Principy podpory wellbeingu ve škole

Podpora wellbeingu ve vzdělávání by se měla řídit následujícími principy:

Systémový přístup

Respekt k jednotlivci

Aktivní zapojení

Očekávání úspěchu

Partnerství a spolupráce

Zajištění bezpečí

Opatření založená na důkazech

OBLASTI PODPORY WELLBEINGU

Kultura a prostředí

- Vize a kultura školy
- Klima tříd i školy jako celku
- Kvalita fyzického prostředí školy a jejího okolí
- Podpora zdravého životního stylu

Učení

- Výuka a podpora učení žáků
- Formy hodnocení ve škole
- Rozvoj dovedností pro wellbeing
- Očekávání úspěchu od každého žáka
- Personalizace výukových aktivit

Partnerství a spolupráce

- Respektující vztahy
- Vzájemná spolupráce a sdílení
- Participace a zapojení všech členů školní komunity
- Podpora wellbeingu pracovníků školy

ZÁSADY REALIZACE WELLBEINGU

- ❑ **Prostředí školy bezpečné**, respektující a podporující
 - pravidla platí pro všechny: školní řád, řády učeben, vnitřní směrnice
 - ochrana bezpečnosti žáků: před šikanou, spravedlivé hodnocení, jasná práva a povinnosti, bezpečný prostor školy
 - pravidla chování a vztahů ve škole platí pro žáky i pedagogy
- ❑ **Respekt k jednotlivci**: Žáci i pracovníci škol jsou cíleně podporováni v jejich osobnostním růstu a rozvoji dovedností pro podporu vlastního wellbeingu a odolnosti vůči zátěži.
- ❑ **Komunikace** ve škole, informace, společný život, podíl žáků na chodu školy: informační systém, sdílení informací, otevřená a nekonfliktní komunikace, pedagog příkladem, existence žákovských parlamentů, diskuse s vedením školy, řešení problémů
- ❑ **Očekávání úspěchu**: Ve škole jsou uplatňovány metody a formy výuky podporující motivaci k učení žáků a dosahování vzdělávacího maxima. Chyba je brána jako příležitost k učení.
- ❑ **Podpora** vedení školy: vstřícnost, zájem, stmelování týmu pedagogů a jeho vzdělávání
- ❑ **Projektové a prožitkové učení**, individualizace výuky (zážitková pedagogika)
 - většinu učebních témat lze realizovat jinými formami a metodami, než frontální výukou
 - zásadou je tvořivost a aktivní zapojení žáků včetně společného plánování s učitelem
 - omezení rutinních činností (zejména na 2.stupni školy) – např. mechanické doplňování pracovních sešitů, opisování učební látky z tabule nebo učebnice apod.

ZÁSADY REALIZACE WELLBEINGU

- ❑ **Pohodový učitel, pozitivní klima v pedagogickém sboru i žákovském kolektivu.**
 - personální práce ředitele školy (vyhledávání vhodných lidí) práce s týmem, PR školy
- ❑ **Objektivní sebehodnocení, evaluace školy**
 - pravidelné hodnocení učitelů a jejich sebehodnocení, vedení žáků k sebehodnocení
 - nástroje k hodnocení a sebehodnocení školy včetně projednání s týmem
 - SWOT analýza provedená externím lektorem-mentorem-koučem
- ❑ **Korektní vztah školy (ředitele) se zřizovatelem (starostou)**
 - základní nastavení je ve zřizovací listině, doporučuji uzavření „pravidel vztahů“
 - zřizovatel není zaměstnavatelem ředitele školy, přestože jej jmenuje do funkce
 - školský zákon umožňuje hodnotit školu a ředitele – nevyužívá se (zásadní chyba)
- ❑ **Strategie školy (vize, mise)**
 - je základem rozvoje školy a cestě k wellbeingu
 - obsahuje materiální, personální, vztahové, odborné cíle a kroky k realizaci
- ❑ **Existence školního poradenského pracoviště (ŠPP): ŘŠ, PS, MP, SP, VP**

ZÁŠADY REALIZACE WELLBEINGU

- ❑ **Týmové vzdělávání** pedagogů, postupný rozvoj formativního hodnocení
 - změnu v myšlení pedagogického týmu je nutné průběžně připravovat , vysvětlovat a podporovat pozitivní výsledky (změna paradigmatu)
 - ředitel školy má povinnost zpracovávat plán DVPP a je na něm, co v něm bude prioritou (možnost zájmu ze strany zřizovatele, přestože mu nemůže v tomto ohledu nic určovat)
 - potřeba postupného přechodu od klasického hodnocení žáků k formativnímu hodnocení (příklady dobré praxe, výjezd týmu na jinou školu, semináře a workshopy)
- ❑ **Propojování** školní výuky s **neformálním vzděláváním** (viz. Strategický plán školy)
 - znamená učení mimo rámec běžného školního vzdělávání a uskutečňuje se především prostřednictvím volnočasových aktivit
 - realizátorem mohou být různé organizace a spolky ve spolupráci se školou
 - patří sem i programy zaměřené na specifické oblasti lidské činnosti
- ❑ Práce s moderními **technologiemi** ve výuce, **zapojení žáků**
 - cílevědomý proces modernizace školy ve spolupráci se zřizovatelem
 - nastavení pravidel práce s digitálními technologiemi (spolupodíl žáků, bezpečnost, etika)

KONKRÉTNÍ FORMY PODPORY WELLBEINGU

☐ FYZICKÝ WB:

Pravidelné třídnické hodiny, na nichž se diskutuje se o problémech a potřebách třídy, potřeba pocitu bezpečí a pohody všech ve škole, eliminace šikany, pocit bezpečí v prostorách školy, pravidla, důvěra, jasný informační systém školy. Evaluace školy, SWOT analýzy.

☐ EMOCIONÁLNÍ WB:

Etická výchova zahrnuta v učebním plánu školy, učitelé využívají komunikační hry, pracuje žákovský parlament a je pozitivně vnímán vedením školy, ve škole platí stejná pravidla pro všechny, buduje se vzájemná důvěra, každý ve škole má zdravou sebedůvěru, jsou nastavena jasná a čitelná pravidla hodnocení.

☐ KOGNITIVNÍ WB:

Vlastní projekty školy (např.: výjezdy s odborníkem na historické památky, oživení památek ve městě v obci, tisková konference třídy-školy,...), venkovní aktivity (stopovačky, kvízy, výzvy, vzkazy pro spolužáky a učitele), těšení se do školy a na nové poznávání, chuť se zapojovat. Využívání neformálního vzdělávání a prožitkového učení. Kvalitní DPP, cílené využívání digitálních technologií a elektronických médií pro výuku.

☐ SOCIÁLNÍ WB:

Třídnické hodiny, akce s rodiči (divadlo, společný večerní oheň, sport, ...), společné akce žáků i učitelů, budování postojů sounáležitosti, hrdosti na školu i sebe sama, rozvíjení a budování vzájemných vztahů všech účastníků vzdělávání. Existence funkčního ŠPP.

☐ DUCHOVNÍ WB:

Zapojení žáků i učitelů do prospěšných akcí, pomoc starým lidem, čištění přírody, diskuse o životě, zahraničních misích, významu českých osobností minulosti, budování hodnot včetně národní hrdosti.

A JAK ZAČÍT?

- ❑ **STANOVIT SI PLÁN ZMĚNY** = postupné cíle, specifikace problémů, přesvědčení lidí, zkušební tým, ověření, zajímat se o potřeby a názory učitelů, rozhodnutí ředitele o realizaci, prezentace a pozitiva pro zřizovatele a rodiče.
- ❑ **NASTAVIT V CELÉ ŠKOLE JASNÁ PRAVIDLA A KRITÉRIA HODNOCENÍ** = srozumitelnost, zásady spolupráce mezi učitelem a žákem, spravedlnost, jednoduchost, hodnocení práce žáka a ne jeho osobnosti, ověřitelnost výstupů.
- ❑ **UČITELE I ŽÁKY ZAČÍT UČIT SEBEHODNOCENÍ** = práce s cílem, posun v rozvoji žáka, podpora učení, práce s kritérii, práce s chybou, motivace a sebemotivace.
- ❑ **PODPOROVAT SVÉ UČITELE** = kvalitní týmové vzdělávání, ochrana učitelů před negativními vnějšími vlivy a množstvím byrokracie (např. dávat svým učitelům „přežvýkané“ informace od nadřízených složek, které se jich týkají), otevřená diskuse a budování vzájemné důvěry.

MATERIÁLY V PDF NA INTERNETU

- ☐ Klima třídy, školy
- ☐ Bezpečné klima ve třídě
- ☐ Evaluační nástroje
- ☐ Sebeevaluační nástroje
- ☐ Metodika práce s třídním kolektivem
- ☐ Příklady dobré praxe
- ☐ Příručka bezpečné klima
- ☐ Sonda do života dětí se školním neúspěchem
- ☐ Adaptační koordinátor

ODKAZY, ZDROJE, LITERATURA

[Chceme lepší atmosféru ve školách aneb možnosti podpory wellbeingu](#) (Publikace)

[Těšíme se do školy](#) (Metodický materiál k návratu dětí k prezenční výuce)

Publikace [Wellbeing ve vzdělávání: Jak mu rozumíme a proč se mu věnovat?](#)

https://www.msmt.cz/uploads/Brozura_S2030_online_CZ.pdf (Strategie 2030+)

<https://vzdelavaci-spolecnost.cz/vzdelavaci-klima-a341> (Heuréka.cz)

<https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/prubezny-stav-prace?highlightWords=wellbeing> (kulaté stoly ke Strategii 2030+)

<https://skav.cz/videozaznam-k-tiskove-konferenci-k-setreni-stem-k-wellbeingu-na-skolach/> (záznam z TK)

https://skav.cz/wp-content/uploads/2021/05/Podpora_Wellbeingu_v_ZS_final-1.pdf

<https://uspechzaka.cz/preklady/> (M. Fullan)

<https://skav.cz/desatero-skav/> (Desatero SKAV)

[https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Tematicke-zpravy/Tematicka-zprava-Distancni-vzdelavani-v-zaklad-\(1\)](https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Tematicke-zpravy/Tematicka-zprava-Distancni-vzdelavani-v-zaklad-(1)) (Tematická zpráva ČŠI)

www.locika.cz

www.nevypustdusi.cz

www.opatruj.se

<https://zapojmevsechny.cz/pomoc/>

VAŠE OTÁZKY

DĚKUJI

Mgr. František Halada, MBA
člen pracovní skupiny wellbeing Partnerství 2030+
fhaladahal@gmail.com
603 527 838
<https://www.halada-poradenska-a-skolici-cinnost.cz>

